

SLOVENSKA VOJNA ZGODOVINA OD KR. ROJSTVA DO LETA 1443

Objavil
DAVORIN ŽUNKOVIČ

MARIBOR, 1939

Samozaložba
Tiskala »Ljudska tiskarna« d. d. Maribor

45945



11. (3) 4
63

UVOD

Ko sem obiskoval l. 1888. gimnazijo v Mariboru, so nam takratni profesorji, med katerimi je bilo tudi nekaj Slovencev, pripovedovali, da so Slovenci edini narod, ki ne pozna nikake lastne zgodovine, kajti vsa njegova preteklost se je s časom pozgubila. Čudili smo se sicer tej ugotovitvi, da obstajajo posamezni narodi brez zgodovinskih spominov, čemur smo pa morali takrat verjeti, kajti nismo še poznali nikakih protidokazov; in ker so tudi slovenski profesorji isto zatrjevali, smo se končno res vživeli v to mišljenje. Nekdanja usmerjenost strogo nemških nazorov v Avstro-Ogrski je bila prav sistematično temu prilagojena, da smo morali v to začetni verjeti, zlasti, ker se je vedno našel kak posebno nacionalno usmerjen profesor, kateri nam je vtepal v glavo še ono posebno noto, da je vse, kar mislijo Slovenci, zgolj domišljija takratnega voditelja Slovencev Bleiweisa iz l. 1848., in s tem so že odpadli tudi vsi dokazi v tem smislu. Ako pa hočemo resno o tem misliti brez vsakega šaljivega priveska onega mračnega opisa naše zgodovine, potem pridemo res na ono stališče, da nimajo Slovenci kljub svoji državni prosvetni upravi še danes nikake vzorne, da ne rečemo porabne šolske knjige za svojo zgodovino, i. s. ne za ljudske šole in tudi ne za srednje ali celo za akademske kroge, kajti to, kar v tem smislu poznamo, je le klavrna karikatura, kateri ne more nihče priznati resnosti. Naši bratje Hrvati in Srbi so s tem popolnoma zadovoljni, ako zaostaja zgodovinska veda pri Slovencih na kraju neke zakrknjene omike, kajti ona zgodovina, ki se je končno pojavila v Jugoslaviji, in katero so spisali dr. Anton Melik in Janko Orožen, ter je stopila v uradno veljavo l. 1928., še vedno ni prinesla kake temeljite orientacije v javnost, ki bi lahko izpričala to našo vojno zgodovino, kakor je bila že znana l. 1836.

L. 1928. je sicer že avstrijski profesor Avgust Jaksch v Celovcu v tem smislu sodeloval, ko je objavil I. zvezek svoje zgodovine Koroške in tam opisal pradobo Slovencev kot Vendov iz l. 508., toda pri tem je previdno poslal v ospredje Obre in kot pradobne prebivalce označil »Skite«, dasi vsi Slovenci vedo, da so kot »Skite« označevali le one predhodnike, ki so kočovali in vobče bili brez stalnega selišča, katere so pa svoj čas vodili »varuhi«, kakor so imenovali njihove zaščitnike ali »jerobe«. Ravno koroški letopisec Megiser je pa eden izmed onih, ki jih kot take v svoji zgodovini »Annales Carinthae« zaporedoma kar tridesetkrat časoslovno našteva. Tu najde oni, ki se je do sedaj z zgodovino Jugoslavije samo povprečno pečal, že tudi mesto, kjer se navaja slovenski vojvoda Vojnimir iz l. 795., kateri je Karola Velikega krepko podpiral v boju zoper Ogre, in ravno radi tega ne sme nihče več še nadalje govoriti o kaki zgodovinski zanemarjenosti slovenske zgodovine, četudi za enkrat javno še ne poznamo vseh tajnosti naše preteklosti.

Sicer pa našteva H. Arnshelm (Leipzig 1701) v knjigi: »Das historische Labyrinth der Zeit« še sedem virov stare koroške zgodovine, katerih pa Jaksch tudi ni pritegnil, kar bi se pa pri opisu kake dežele ne smelo prezreti.

Toda ravno glede naše zgodovine vemo, da so se »skitski« vpadi v naše kraje vršili v različnih dobah in sicer enkrat in mogoče že opetovano v starem veku. Kajti mi vemo, iz drugih virov, da je n. pr. vpadel Radegast v naše kraje l. 400. in l. 564. zopet, očitvidno radi preobljudenosti izvestnih krajev, in istotako l. 763., ko se je nek slovenski rod naselil blizu Črnega morja tik reke Aterne. Razen tega vemo, da so prišli Goti iz Scitije že l. 357. na Balkan, o katerih je bilo dobro znano, da so vsi samo slovensko govorili.

Pri vsem tem je pa treba v prvi vrsti omeniti, da je bila za sluga Čeha Venceslava Jurja Dunderja, da je dal že l. 1836. na Dunaju v »Slovanski knjigarnici« J. Venedikta tiskati Kačičevo knjigo: »Razgovor ugodni Národa Slovinskoga« v hrvaščini, k čemu je pa Kačič že l. 1759. napisal »Uvod«. Toda Slovenci so na to knjigo popolnoma pozabili in niti niso zvedeli, da je tam Kačič že navedel vseh 50 slovenskih kraljev od Kr. rojstva, kar je smatrati končno kot nekak skrajno patologičen dokaz, kako vihrasta in površna lahko postane celokupna zgodovina naroda, ako je zablodil v neko zgodovinsko mužavo.

Ta dogodek je žalosten in nas le še bolj opominja na to, da je nega naše zgodovine v prihodnjosti še vse bolj potrebna,

sicer se v nadajljnih 18. stoletjih zopet lahko zgodi, da se nam naša zgodovina zgubi, kar naj naslednji dogodek tudi potrdi.

V vojni dobi sem prišel iz Rusije na kratek odmor v Lwow, ter sem v tem času obiskal vse tamošnje antikvarje, pri katerih sem iskal razne stare slavistične knjige. Tam sem slučajno našel neko že izločeno knjigo Dunderjeve izdaje, katero sem si takoj kupil, kajti šele v tem trenutku sem dobil prvo znanje, da je taka knjiga sploh kdaj izšla. Danes se moram tem bolj čuditi, da sem skoz več desetletij to prezrl in pri tej priložnosti šele zvedel, kako kruto so me moji profesorji na gimnaziji varali. (Dunderjeve knjige imam jaz en izvod in dva vseučiliščna knjižnica v Pragi; da bi jo imeli še kje drugod ne vem, v Zagrebu kakor Beogradu je baje tudi nimajo in v Ljubljani tudi ne.) Seveda mi je pa bilo znano ono izredno delo domačega zgodovinarja Fr. Kosa (Ljubljana 1911): »Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku.« — Toda tudi v tej knjigi je označena dokaj čudna trditev (v »Uvodu«), da bo menda ta ali oni trdil, da bi se slične **izjave v slovenskem jeziku, sploh v tisku ne razširjale**, iz česar je razvidno, da se take izjave pri nas že legendarno ponavljajo, na kar je pisatelj pa tudi pikro odgovoril, kajti vsak narod mora imeti vsaj toliko življenjske moči, da ga končno preteklost strezne in da pozna vse zgodovinske dogodke. Zlasti za nas je to v dvojni meri potrebno, ko vendar poznamo našo kulturno-zgodovinsko smer, ker prednjačimo v tem vsaj drugim narodom.

Že l. 1919. smo spoznali, da se tu namerava uveljavljati nekako podtalno podkopavanje, ki bi naj javnosti pokazalo, da med tremi brati nismo iste vrste. Kajti kar po zedinjenju Slovencev, Hrvatov in Srbov se je brzo pokazalo, da se mi, kot najkulturnejši izmed vseh, ne smatramo kot prvovrstni, ker se je začelo brzo nekako medsebojno zbadanje. Za to je baje dal povod skrajno jetičen prvi prosvetni minister Gregor Žerjav, ki je tudi osnoval neko nacionalistično akademsko mladino pod imenom »Orjuna«, hoteč dokazati da:

- a) Slovenci niso nikak narod za se;
- b) Slovenci sploh nimajo svojega jezika;
- c) Slovenci nimajo nikake lastne zgodovine.

V isti rog kakor Žerjav je potem trobil tudi njegov naslednik Svetozar Pribičević, dasi se je tudi temu protivilo obilo treznega razumništva v Sloveniji, vendar ni bilo mogoče brzo vseh onih patoloških elementov ugotoviti, ki so se v ono lokavo zablodo

zajedli zgolj iz gole zavisti in da bi nas Slovence pred širnim svetom do skrajnega ponižali.

Toda to je bilo vse lahko z eno potezo odstraniti, kajti v stari Avstriji ni nad 600 let nihče dvomil, da smo Slovenci narod za se in da govorimo svoj jezik (tudi v parlamentu), ter da imamo tudi svojo zgodovino, in to že poznamo od Kr. rojstva.

Ali bi bila danes sploh mogoča kaka Jugoslavija brez Slovencev? Kajti l. 1919. so se trije narodi zedinili, da tvorijo skupnost nove države. Nikakor ni treba posnemati tu Čehov in Slovakov, kateri se tudi skozi stoletja niso hoteli sporazumeti, da so rodni bratje, dokler ni bilo za to spoznanje že prepozno.

Glede naše pristne zgodovine pa vemo danes naslednje. Kot prvega našega zgodovinarja moramo danes smatrati Hrvata frančiškana Andrija Kačiča, rojenega l. 1704. v dalmatinskem mestu Makarski. Ko je bil še ljudskošolski mladič, je prišel v Zaostroški samostan in ker je po prestanem novicijatu čutil, da bo tu lahko na različnih področjih koristil Slovanom, so ga njegovi predstavniki poslali takoj v Budimpešto, da tam študira teologijo in filozofijo.

Po končanih akademskih študijah se je posebno poglobil v zgodovinsko vedo, se vrnil v domovino ter se podal potem v Benetke. Tu je dovršil še vse zadnje izpite ter se zopet vrnil v Zaostroški samostan, kjer so ga takoj nastavili za učitelja teologije in filozofije in kjer je potem ostal do l. 1736. Ko se je pa ustanovila v Šibeniku bogoslovna fakulteta in potem tam osredotočila frančiškanska provincija, je bil takoj tja pozvan kot izreden znanstveni delavec na polju zgodovinskih ved.

V dobi od l. 1750—1758 se odigrava pri Kačiču najznamenitejše udejstvovanje njegovega življenja. Takrat se je podal na raziskovanje Bosne in Hercegovine, katero je bilo pozneje temeljite vrednosti za vse njegovo delovanje. Tukaj je povsod zbiral v samostanih kakor župniških vsake vrste spise, karte, dukale (uradne liste dožev), diplome, svedočbe in drugo, da vknjiži, kar je zanimivega za hrvatski narod ali vsaj še lahko postane važno. Takrat si je tudi napravil izpise iz vseh latinskih, italijanskih in hrvaških letopisov in pri tem tudi ni zamudil spraševati starejše ljudi, duhovnike in vsake vrste razumništvo o tem, kar se mu je zdelo vredno zabeležbe, kajti on je takoj čutil, da se vse ono, kar ni v knjigah natisnjeno, lahko zopet zgubi ali pa na to sploh pozabi, nasprotno pa tiskana knjiga roma od enega do

drugega, in če se tudi tu ali tam zgubi se zopet kje drugod pojavi. Njegovo vesoljno stremljenje je torej bilo, da se vse, kar se še danes da dokazati, dokaže v uknjiženi obliki, kajti ravno žalostna zgodovina Slovencev nam je zgovorna priča, kako se zgodi narodu, ki se ni nikdar brigal za svojo zgodovino, da bi jo bil pismeno izpričal s posebnimi listinami.

Radi tega se je kar tukaj na mestu pokazalo, da nima menda noben narod tako natančno pisane zgodovine in izpiskov kakor ravno hrvaški, kajti Kačić je najbrž že l. 1759. svoje glavno delo zaključil, ker je v tem letu izšla že druga izdaja. Prva je morala iziti že l. 1756. v Benetkah, dasi nimamo več za to izdajo nikakih dvojnic.

In pri vsem tem je vse ono, kar je tukaj nanizal tako urejeno, da nikjer ne moremo ugotoviti kake izmišljotine ali pravljičice, kajti tudi tam, kjer ugotovimo začetkom kaj nedokazanega, sledi običajno še kako dopolnilo. Zatorej tudi že tukaj lahko prepričevalno trdimo, da je vse ono, kar je v teh knjigah zabeleženo, obenem tudi last vsega kulturnega sveta ali še pa lahko postane, kajti prihodnja doba bo še vse pregledala in vse ono dopolnila, kar bi bilo še dopolnitve potrebno.

Kačić je umrl l. 1760. in sicer v prav oni dobi, ko je začela prej tako cvetoča dubrovniška slovesnost propadati, na kar je takoj nastopil Kačić in pri tem izrazil naslednja temeljna načela:

a) da je glede vseh onih narodnih pesmi, ki so v narodu znane že od najstarejših časov, ugotovil njihovo zgodovinsko točnost glede starosti, vojnih dogodkov in osebnosti po letnicah;

b) da poda narodu zgodovino pristnih dogodkov vseh Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov, kateri prepričevalno dokazujejo resnico in v nobenem oziru kakega sanjarstva ali bujne prenapetosti;

c) da morajo biti vsa imena one junaške dobe za vse čase narodu ohranjena.

Kolikokrat je Kačićeva knjiga že izšla do danes, še ni točno ugotovljeno, kajti izven izdaj v Benetkah in Dunderjeve izdaje na Dunaju je baje tudi izšla l. 1809. v Budimpešti, pri čemur pa hrvaških izdaj sploh ne omenimo.

O pravih opustnih grehah in zavestnih potvorbah naše domače zgodovine je pa mogoče danes vobče samo še naslednje izgovoriti:

Glavni krivec, da je do tega sploh kdaj prišlo, je vsekakor naš slovenski pesnik Simon Jenko, kateri je bil telesno zelo šibke narave in se je imel vedno boriti s težko bedo ter je radi tega že umrl komaj 39 let star (1835—1869).

Moramo smatrati kot najbolj tragično ono pesnitev o »slovenski zgodovini«, katera je vobče znana in v vseh zbirkah njegovih pesmi na pretek razširjena. Ona se glasi:

»Slovenska zgodovina.«

Bridka žalost me prešine
Pri spominu domovine
Vsemu svetu nepoznane,
Od nikogar spoštovane.

V zlatih črkah v zgodovini
Se beró narodov čini,
Le od našega ni glasa,
S prejšnjega, ne zdanj'ga časa.

Kdo spominja se nekdanjih
V revni zemlji pokopanih?
Tiho bori vnuk koraka
Čez grob borega očaka.

In ko ura nam odbije,
Črna zemlja nas pokrije,
Kdo bo te po nas poprašal,
Kdo se z nami bo ponašal?

Kako rod za rodom gine,
To povest je domovine
vsemu svetu nepoznane,
od nikogar spoštovane. —

Kot nekakega sorodnega »skovika« moramo smatrati tudi knjižničarja ljubljanske licejske knjižnice dr. Jožeta Glonarja, kateri se je zlasti javno spodtikal nad mojo knjigo: »Slovani kot evropski pranarod«, ker sem tam baje brez vsake zasluge in tradicije poveličeval Slovane in na to nekako slično odgovarjal: »**Mi nismo bili nikdar nič, in tudi danes nismo nič in tudi v bodoče ne bomo nič, ker se v tej smeri ne bo nikdar kaj spremenilo!**«

To skrajno zaničljivo preziranje naše zgodovine je pa baš odkrila vojna zgodovina Slovencev, kajti ravno ta je jasno dokazala, da ima vsak narod v svoji zgodovinski dobi mnogo tužnih dni pa istotako tudi mnogo veselih. Naše osvobojenje izpod tujega jarma l. 1919. po vojnem polomu avstro-ogrske države ne bo nihče v bodoče smatral kot nekako narodno nesrečo s tem pa se je tudi Jenkovo kakor tudi Glonarjevo jadno vedeževanje spremenilo v čisto veselje. V izvestnih dobah se često vsaka zgodovina ponavlja in je tu treba samo na dejstvo opozoriti, kako se je starim Vendom v dobi nemškega viteškega reda okoli l. 1230. godilo, ko je bilo zakonito določeno, da se ne sme vendska služkinja posluževati nemščine, drugače je pa morala plačati globo 3 marke, in če je na to katera pobegnila, jo je smel gospodar na prvem škednju, kjer jo je zalotil, na eno uho pribiti.

Sedersto let pozneje so pa prišli vsi oni zatirani Vendi zcpet v svojo poljsko domovino nazaj, kajti tudi zgodovina narodov se po neki tajni vrsti vedno ponavlja in velja isto tudi za nas Slovence, dasi nismo v vsej zgodovinski dobi nikdar kakih sličnih dejstev doživeli. Tudi v času turških navalov smo stali precej ob strani, dočim so balkanski Slovani to vse drugače občutili. Isto velja tudi za rimsko dobo. Rimljani so se pri svojih pohodih običajno držali le glavnih cest, torej Celja, Ljubljane in Ptuja, kajti težko oboroženi rimski vojak ni bil sposoben za plezanje po skalovju v naših hribovitih pokrajinah. Isto velja tudi glede Obrov, s katerimi smo imeli očitno precej stikov saj do onih dob, ko so Huni izgubili svojo premoč. Bili smo slučajno tudi z Goti v zvezi in tuintam tudi z Nemci, kateri so se pa Slovanov in zlasti Slovencev namenoma izogibali, toda o kakih večjih bitkah nam tudi ne ve naša zgodovina ničesar povedati.

O p o m b a. — Tukaj je umestno, da se naši javnosti pove, da ne obstoja med pisateljem in slovensko akademijo nikaka zveza, kajti ta tekom poldruega leta še ni objavila niti ene črke glede naše stare zgodovine.

Ta moj spis je popolnoma samostalen in neodvisen od katerega koli si bodi tujega vpliva.

Slovenska vojna zgodovina od Kr. rojstva do l. 1443.

L. 7. sta bila kralja Dalmacije in vseh slovenskih pokrajin Batan in Pinet. Ta sta se dvignila proti Rimljanom ter sta imela skupno 800.000 pešcev in 200.000 konjenikov, torej, kakor tudi rimski zgodovinpisec Velejus Paterculus potrjuje, nad en milijon vojakov. S to vojsko sta na mnogih mestih Rimljane popolnoma uničila in niso imeli ti nikdar večjega strahu, tuge in žalosti.

L. 8. pride rimska vojska v Dalmacijo, toda obvlada tokrat samo Makarane.

L. 9. so Rimljani razbili slovensko vojsko ter vjeli oba slovenska kralja Batana in Pineta.

L. 57. je sv. Pavel oznanjeval besedo božjo vsem slovenskim državam.

L. 244. je kraljeval vsem slovenskim državam kralj Svates, Slovenec. Oni Slovenci so se takrat imenovali Avari ali Abari.

L. 254. so kotarski Bribirani ubili sv. Maksima.

L. 350. je vladal nad Hrvati kralj Surina.

L. 400. pride Radegost z vojsko iz Scitije v Dalmacijo in v vse ostale slovenske države; izkazal se je kot zelo močan.

L. 401. si osvoji gotsko-slovenski kralj Alarik Rim in Italijo.

L. 417. so Goti-Slovenci pridobili vse špansko ozemlje. — Ako je rabil tu Kačić res prvotno besedo »ország«, potem je to že zelo star naziv, dasi je znano, da je Kačić študiral teologijo v Budimpešti.

L. 421. so začeli graditi Mletce (nasipe v Benetkah).

L. 451. je Atila, kralj ogrski, znan kot bič božji, prelil mnogo krvi na svetu.

L. 453. je Atila osvojil vso Dalmacijo, razdejal Oglej in mnogo drugih mest v Italiji.

L. 454. se je Atila vrnil v Panonijo ter se je v Ptuj, takrat star 124 let, poročil z neko mladenko, kateri na ljubo je priredil na dan poroke razne vojaške igre in veselice, toda v prvi noči se je zadušil vsled krvnega mrtvouda. Mislilo se je takrat predvsem, da se je tu zgodil kak zločin, toda o kaj takem ne ve zgodovina ničesar in istotako nobeno ljudsko poročilo. Ono nevesto so stari Slovenci od nekdanj poznali kot »Jelko« in jo tudi stari nemški viri poznajo zgolj kot »Chelche«. Atilovo truplo sta potem preostala sinova na nekem travniku, 20 minut od dravskega obrežja, tik mesta Ptuja pokopala in je zgolj neutemeljena bajka, da je bil Atila pokopan v Tisi, ampak je zamenjana Drava s Tiso.

L. 467. je kraljeval v slovenskih državah kralj Ardarik, ki je odločno nastopil proti Atilovima sinovoma in je pri tej priložnosti potolkel nad 30.000 »Ugrešičev«. Takrat je našel tudi smrt Atilov mlajši sin Elek (Irnak?), dočim se je starejši še pravočasno rešil z begom.

L. 470. je vladal Liburncem Slovenec Kunimund, kateri se je postavil s svojo vojsko proti starejšemu Atilovemu sinu Denjgišu ter ga tam oblegal tik grada Bosanja. Kunimund je potem razbil še vso Denjgešovo vojsko, pri čem pa je tudi padel Atilov poslednji sin. S tem je končala vsa Atilova slava, katere ves svet ni mogel več vzpostaviti v stari moči.

L. 473. je kraljeval Teodomir v Slavoniji. Ta je zavzel Niš in še nekaj drugih mest ter končno še oblegal Salonič, toda bil z velikimi vdotami podkupljen ter je obleganje potem opustil in sam leto pozneje umrl.

L. 474. je postal Teodomirov sin, Teodorik kralj slovenskih dežel, kateri je potem Dalmacijo, Grčijo in celo Italijo očistil od raznih nasilnežev in pleniteljev.

L. 493. je Teodorik, slovenski kralj, ubil Odoakera, latinskega kralja in sam postal gospod čez vso Italijo.

L. 506. je kraljeval v Dalmaciji in na Hrvaškem Selimir.

L. 541. (ali kakor drugi mislijo) je prišel slovenski kralj Ostroil v Dalmacijo ter je iztiral od tod vse stare Slovence in jih naselil med svojimi ljudmi.

L. 548. se dvigne Ostroil s svojo vojsko in si osvoji vse ozemlje do Drača.

L. 549. si osvojijo Slovenci z Ostroilom mnogo mest in zasedejo Drinopolje.

L. 550. je bil Svevlad, Ostroilov sin, kralj v Dalmaciji. Ta se je podal s svojo vojsko proti Grkom ter jih razbil in končno zelo krvoločno proti njim postopal.

L. 552. je Svevlad podjarmil Macedonijo in Ilirijo ter so se te države od te dobe označevale kot slovenske.

L. 564. so došli drugi Slovani, pod imenom Avari ali Abari z druge strani Donave v slovensko ozemlje, katero so potem zasedli in se počutili zelo krepki. Pozneje so udarili na Istrijance in mnoge druge države ter si jih podvrgli in od njih pobirali davek. Njihov vladar se je takrat imenoval ban. Potem so carigrajskemu cesarju naložili davek, ki je znašal letno 100.000 zlatih dukatov.

L. 584. so Slovenci-Abari do zemlje razdejali mesto Zemun pri Donavi in mnoga druga mesta.

L. 585. so si Slovenci-Abari osvojili Drinopoljsko pokrajino.

L. 591. so Abari udarili na Dalmacijo ter tam mnogo zla napravili.

L. 592. so isti Abari-Slovenci mnogo škode napravili v vzhodnih pokrajinah.

L. 592. je longobardski kralj s pomočjo Slovencev osvojil Padovo.

L. 599. so Slovenci-Abari v Dalmaciji razdejali štirideset mest.

L. 600. je umrlo sedem sinov abarskega bana na en dan na kugi.

L. 604. so Slovani, ki so vojske grškega cesarja pobili, opustili vso Istro.

L. 614. je bil Kajan slovensko-abarski kralj. Ta si osvoji ves Frijul, zasede veliko mesto Videm, v katerem je zapovedovala vdova Romilda. Ko je pa zagledala iz grada kralja Kajana, se je zaljubila v njega ter mu je po svojem zanesljivem poslancu dala na znanje, da mu mesto preda, ako jo vzame za ženo. Ta ji je to tudi obljubil in nesrečna žena je na to pustila Abare v mesto, ki so potem vse meščane pobili. Kajan je sicer prvo noč še spal z Romildo, toda potem jo je prepustil svojim bludnikom. Končno jo je dal natakniti na kol tako, da ji je kol predril srce; delo je sicer vseskozi ostudno pa zasluženo. Varuj se žensk!

L. 620. so Slovenci-Avari zopet plenili vzhodne kraje do Cari-grada, toda na to je cesar prosil abarskega kralja za mir.

L. 637. so Slovenci-Abari zasedli mesto Sipont v latinski zemlji ter tam ubili vojvoda Aja in vso njegovo vojsko razgnali.

L. 638. so Slovenci-Abari pustošili Dalmacijo in potem odšli, da nadaljujejo ropanje še v Italiji.

L. 639. so Slovenci-Abari zopet pustošili Dalmacijo in razdejali tam mnogo gradov, med katerimi je bilo tudi veliko in znamenito mesto Solin, stolno mesto cesarja Dioklecijana, ter so ga takrat z zemljo zravnali. Takrat so tudi Dubrovnik uničili ter ga zapustili popolnoma v razvalinah.

L. 639. so prišli Hrvati od Babine gore in izgnali Slovence kot stare prebivalce ter krajino naselili s Hrvati. Takrat so se imenovali Hrvati po svojem banu Hrvatuu, kateri jim je takrat vladal.

L. 644. je bil slovensko-abarski kralj Kajm, kateri se je bojeval z Vukom, vojvodom furlanskim tri dni, še le četrty dan je razbil Vuka in vso njegovo vojsko.

L. 677. razženejo Slovenci Francoze; v tem boju je poginil sin francoskega kralja Filipa, z imenom Astijagis.

L. 677. je kraljeval v Bolgariji Slovenec Butaja.

L. 688. so bili francoski poveljniki na hrvatski zemlji in so Hrvatuu napravili veliko krivice. Izmed ostalega omenimo samo to. Materam so trgali iz rok dojenčke, jih razsekali ter metali psom za hrano. Kaj takega seveda niso mogli Hrvati prenesti ter so v svoji državi vse francoske glavarje pobili. Radi tega je prišla velika francoska vojska nad nje in je ta boj trajal sedem let, dokler niso njihovi vojvodi vseh teh ugonobili.

L. 706. so si podvrgli Slovenci vso Furlanijo in Lombardijo, porazili furlanskega bana Alajdu z vsemi plemiči, katere so vjeli. Ubili so tudi Ferdulfa, longobardskega vojvodo, mu odvzeli mnogo čet, zaplenili velik plen in odnesli neizmerno bogastvo v svojo domovino.

L. 756. Takrat je vladal kralj Budimir, katerega so smatrali kot svetega.

L. 763. Takrat je prišel od Črnega morja zopet nek slovenski narod, ki se je nastanil blizu reke Atarne.

L. 796. je vladal Svetolik, ki je še bil kronan v Diokleji in kateri je nebroj samostanov zgradil, da so imeli menihi čim večjo priložnost hvaliti Boga in razširjati sveto vero.

L. 808. je vladal Vladislav I., ki se je pa pozneje na nekem lovu smrtno ponesrečil.

L. 812. je vladal Tomislav, ki je imel težke boje z Ogri, ki so pa bili vsakokrat sramotno zavrjnjeni.

L. 813. je bil kralj Mihajlo premagan od Bolgarov.

L. 818. je bil Ljudevit ban Požege, Srima in Slavonije, toda uprl se je cesarju Ludoviku in začel na svojo roko osvajati tuje banovine.

L. 819. je bil dalmatinski kralj, z imenom Borna. Ta se s svojo vojsko obrne proti Ljudevitu, banu Slavonije, bojuje se z njim pri Kupu ter je bil pridobljen od bana Ljudevita.

L. 820. udarijo silne vojske cesarja Ludovika od treh strani na bana Ljudevita, toda ni mu mogel ničesar napraviti ter se sramotno vrne. Pri tej priliki je padlo mnogo banovincev.

L. 821. je umrl slovenski kralj Borna ter je stopil na njegovo mesto njegov sin Ladislav. In v tej dobi udari neizbrojna vojska na Ljudevita, kateri se pa ni mogel zoperstaviti ter je pobegnil na srbsko zemljo. Srbski vojvoda ga je prijazno sprejel na svoj dvor, toda Ljudevit se je potem izkazal kot skrajno nehvaležen in lokav, ubil je svojega dobrotnika ter se polastil njegovega grada in vsega bogastva v njem. Ljudski rek ima torej prav, ako sodi: ne napravi neznanca kaj dobrega, da te zlo ne obišče!

L. 822. V slovenskih državah je takrat vladal Gostomil.

L. 823. Takrat je pobegnil Ljudevit v Dalmacijo in bil tam ubit od svojih prijateljev.

L. 827. Dalmatinski Slovenci se osvobodijo izpod rimske kakor carigrajske vladavine.

L. 829. je v Dalmaciji in na hrvatski zemlji kralj Tomislav.

L. 839. so Sinjani plenili po Frijulu.

L. 864. sta bila slovenska vladalca Demagoj in Inik.

L. 872. Po smrti Demagoja je kraljeval v Dalmaciji Sedeslav.

L. 879. je umoril kralja Sedeslava vojvoda Branimir.

L. 880. veliki in razumni Metodij, imenovan slovenski apostol, je živel v tej dobi.

L. 890. je vladal v Slavoniji Branislav, v Dalmaciji in ostalih slovenskih državah pa Mučimir.

L. 891. so Slovenci razgnali Bavarce in Francoze.

L. 920. V tej dobi je zapovedoval Mihajlo.

L. 936. so Hrvati razbili vojsko bolgarskega kralja Simeona ter zajeli in končno ubili kralja Simeona samega.

- L. 938. sta bila vladarja na Hrvatskem Primislav in Boleslav.
- L. 949. je ubil ban Pribina Miroslava, slovenskega kralja.
- L. 966. so Slovenci in Neretvani pobili Turke in Saracene v latinski zemlji in jih izgnali iz Gargontskih gor.
- L. 1059. je kraljeval nad Hrvati Krešimir. V tisti dobi so se Bosnjaci podvrgli ogrskemu kralju s pridržkom, da si vnaprej bane sami volijo in je bil kot prvi izbran Kotromanović.
- L. 1065. je kraljeval slovenskim državljanom Krešimirov sin.
- L. 1074. je kraljeval Hrvatom kralj Zvonimir, katerega je pa ban Slavić pahnil s prestola, toda s pomočjo papeža mu je bilo mogoče dalje vladati.
- L. 1077. je kraljeval na srbski zemlji kralj Mihajlo.
- L. 1100. je kraljeval na srbski zemlji in v Dalmaciji kralj Bodin.
- L. 1115. je vladal v slovenskih krajinah kralj Jure, ki je sinove svojega brata zelo zasledoval in je radi tega tudi zgubil prestol, kajti na to je bil izvoljen kot kralj Grubiša, bratov sin.
- L. 1141. je začel knez Radoslav s svojima bratoma Ivanom in Vladimirom vladati v slovenskih pokrajinah, toda doživel je veliko sitnosti od strani Deše.
- L. 1151. se je bojeval Deša proti Radislavu ter se je pri tem izkazal kot jako spreten. V tej dobi je Radoslav poklonil otok Mlit blizu Dubrovnika tamošnjim menihom.
- L. 1161. je Deša tudi Radoslava pridobil na svojo stran.
- L. 1171. je postal Nemanja, Dešov sin, kralj Slovencev ter se je kot tak vojaško zelo izborno izkazal.
- L. 1190. je postal Stipan Nemanja, sin omenjenega Nemanje, kralj.
- L. 1200. je postal Simeon, sin Stipana Nemanica, kralj Rascije in Dalmacije. Ta je pozneje mnogo banov in pridobil. Takrat je v Bosni vladal ban Kulin.
- L. 1235. so Tartarji vso Ogrsko zavzeli in končno kralja Bela pritirali do morja ter začeli ogrožati njegovo vojsko, toda ban Frankopan je pridobil Tartarje za se in tako se mu je zopet posrečilo vrniti se v svojo deželo.
- L. 1241. so zopet Sinjani izkazali Belu veliko uslugo, ker so Tartarje na Grubničkem polju premagali in tam 5600 vojakov uničili. Ljudsko izročilo pravi, da je to polje od te dobe ostalo neplodno.

L. 1252. je začel slovenski ban Stipan utrjevati grad Jablanac. V tem letu je kralj Bela plemiče Subiče povišal v bribirske kneze.

L. 1271. je bil Ninislav ban Bosne.

L. 1289. si je Stipan Nemanić, kralj Bosne in Dalmacije, podvrgel Bosno.

L. 1312. je postal Mladin, sin Pavla, ban Knina, Skradina in nekaterih drugih mest.

L. 1317. je vladal Uroš, sin Stipana Nemanića.

L. 1322. je ban Mladen povzročil mnogo zla, zlasti Trogiranom in prebivalcem Šibenika, ker je po teh krajinah plenil in tudi mnogo krvi prelil. Knez je sicer poslal več ladij, katere so imele nalog, rešiti dotična mesta, zlasti Omiš in Skradin. Ker pa ogrski kralj Karol ni mogel več raznih zlobnosti prenesti, ga je v Kninu dal vjeti ter ga odpeljal zvezanega na Ogrsko.

L. 1331. je znamenitega kralja Uroša lastni sin pahnil v ječo.

L. 1339. so prišli menihi sv. Frančiška v Bosno, kjer jim je ban Stipan v Miloševem zgradil samostan.

L. 1340. je Stipan Nemanić zasedel vso Macedonijo, Romunijo in še druge pokrajine ter si je potem pridal čast cesarja.

Kralja Uroša je l. 1371. ubil njegov tast Vukašin, kateri je potem začel takoj vladati.

L. 1373. je dal kralj Tvrtko zgraditi Novi in Boko tik Kotora.

L. 1376. so udarili Turki na kralja Vukašina.

L. 1382. sta bila Friderik Bubek in Surić dalmatinska bana.

L. 1391. je iznašel nek nemški menih puško in strelni prah.

L. 1389. je ubil na Kosovem polju Miloš Obilić (Kobilić) sultana Murata. — Isto leto je Tvrtko Ogrce čez Vranje in Kotor pregnal in jih potem do Nina zasledoval.

L. 1390. so se podvrgli Trogirani kralju Tvrtku.

Istega leta je umrl kralj Tvrtko.

L. 1392. je prevzel Dabiša, naravni sin bosenskega kralja Tvrtka, vladarstvo Bosne, katerega je pa potem pahnil raz prestola Ostoja Kristić.

L. 1401. je umrl Dabiša.

L. 1403. je premagal Hrvoja Vukić Ugrišiče in Pavla Bistena,

bihačkega bana. Kralj Ludovik je Hrvoja in duka splitskega postavil za dalmatinskega in hrvaškega bana.

L. 1406. je prišel Sigismund, kralj ogrski s svojo vojsko v Bosno ter osvobodil Srebrnico in nekaj drugih mest, ker je Hrvoj prestopil na stran ogrske vojske in postal izdajalec. Proti Hrvoju se je postavil kapetan Sandalj Vranić in je v bojih padlo mnogo bosanskih plemičev.

L. 1407. se je Ostoja Kristić pomiril z ogrskim kraljem ter začel boj proti Hrvoju.

L. 1409. so Benečani osvobodili mesta Tarvis, Padovo, Vicenco, Verono in še nekaj drugih mest.

L. 1412. je šibeniški narod izgnal svoje plemiče, toda ogrski kralj je dal vsem tem izdajalcem odsekati glave.

L. 1415. je ban Hrvoja zapustil ogrskega kralja in bežal k carju ter tam iskal pomoči proti bosenskemu kralju Ostoji. Radi tega izdajstva se je napolnila velika ogrska vojska proti Bosni. Na čelu vojske so bili vojvoda Ivan Palatin, ogrski ban, Ivan Maretić, slovenski ban, Pavel Kupor z mnogimi vitezi in slovenskimi ter ogrskimi plemiči. Toda doživeli so velik poraz, kajti Hrvoja je razbil njihovo vojsko. Plemiči, ki niso našli smrt med bojem, so bili vjeti. Tudi ban Kupor je bil vjet in potem zašit v volovsko kožo, nakar so ga vrgli v neko lužo.

L. 1416. je umrl velvojvoda Hrvoja. Bosenski kralj Ostoja, ki je ta čas spodil svojo ženo Grubo, si je vzel Hrvojevo ženo in je bil pri tej priložnosti ubit Pavel Radenović. Ostoja je pobegnil s Petrom Pavlovićem v silni grad Bobovac. Toda Bosnjaci so Ostoja vnovič pregnali in si izvolili Stipana Jablanovića za svojega kralja.

L. 1443. je umrl Tvrtko, drugi bosenski kralj, brez potomcev in je stopil na njegovo mesto Toma Kristić, ki se je ta čas pokristjanil in prejel krst od kardinala Karavjali-ja.

Po njegovi smrti je kraljeval še njegov naravni sin Stipan, katerega so pa Turki ubili. V tej dobi je bilo tudi konec slovenske kraljevine, ki je sicer dolgo obstojala, toda le bolj po imenu, ko so dobili Osmani vso politično vodstvo na Balkanu v svoje roke.